

„ЗАСТАВА“ излази трипут
у недељу, средом, петком
и недељом.

Цена је на годину 12 фор.
на по год. 6 фор. на чет-
врт године 3 ф. на месец 1
фор. а. пред. за Аустрију,
а за Србију на годину 120
гроша на по год. 60, а на
четврт године 30. гроша.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по ко-
личини врста, које из гар-
монта заузимају, и за сваку
врсту плаћа се увек по 6.
новчића за жиг увек по
30 н. Дописи се шаљу у
редништу, а предлата и
огласи администрацији „ЗА-
СТАВЕ“ у Нови Сад, у кући
број 838. код „златног јед-
норога.“

Број 16.

У Новоме Саду у недељу 8. фебруара 1870.

Год. V.

У Новом Саду 7. фебруара.

„Грос Андриши — вели „Пешт. Л.“ од
2. св. м. — отпутовао је јутрос у Беч, где
га министар финансије Лоњаји очекује, да као
што дознајемо, одређено провизијалисање једног
дела војне крајине привеле њеном крајњем
извршењу. Наша извештају указују тешкоће,
које министар Брестл уздиже, пошто по њего-
вом мишњу не само што се мора сразмерно
повишати квота угарске за заједничке терете,
у оној мери, у којој земље угарске круне
уговорљеним дистрикта војне крајине добијају
припатак, него сходно томе и годишњи додатак
интересу државног дуга мора умножен бити.
Али §. 1. чл. XV. од год. 1867 наређује, да
од 1. јануара 1868 год. земље угарске круне
за подмиривање интереса досадашњег државног
дуга, накаквој даљој промени не подлежећи
годишњи додатак од 29,088,000 ф. (од којих
у сребру 11,776,000 ф.) имају давати. §. 5.
спомиње даље изрично, да је удео интереса
који угарској за 100 милиона на терет пада,
по §. 1. утврђене и означене суме, трајно и
непроменљиво утврђен. Као што је у погледу
квоте повишење исте приликом склапања по-
равнања задржано, ако би војна крајина ци-
вилној управи хрватске или угарске предана
била, тако је изрично и свака измена у по-
гледу додатка држ. дугу у напред изкључена,
и ми смо љубопитни на разлоге којима ће г.
Брест то своје потраживање подупрети, ако га
заиста постави.“

Тако дакле „П. Л.“ сматра питање про-
винцијалисања крајине као ствар Андришија и
Брестла, и ако се они погоде, радиће се онако
како то у Пешти желе; зато ваљда и говори
с тако сигурним тоном. Какав Брестл и какав
Андриши? Зар је народ у крајини зато лио
крв своју потоцима и рекама, по сви не бели,
ва свадију само не за своју корист да сад
шпине по свом жељу Андриши располаже. То
се несме допустити, јер може зло бити. И
вар „П. Л.“ невиди, — ако Андриши неће да
види — да је народ у војеној крајини листом
против комадања крајине, и против провинци-
јалисања на тај начин. Зар он није у својим
представкама цару изјавио да недопушта да
се о њему решава без њега? Народ у војеној
крајини, који је био кадар својом крвљу изва-
љати државу од пропасти зар да није заслужио
ни толико поштовања да се сматра за људе,
који су собом и о себи кадри опредељавати.
Или ваљда Андриши мисли да је крајиници
сукара, коју кад строго погледа само његова
милост одмах ће ником понићи и у прву земљу
погледати, — те признати господарство гр.
Андришије?! Но ако то мисли људе се вара.
Ми за времена опоменимо господу државнике
мађарске нек се окану странпутица, и нек се
не играју жеравицом живом, јер се могу
опећи. Времена су чудна а кајање доцкан
долази, јер ко познаје народ у крајини знаће
добро, да тај негда делити ризе своје, ни онда
кад га распињу — а Мађари би требали то
добро да знаду!

По „Н. сл. Пр.“ бечка влада наумила је
још ове сезије „рајхсратске“ са галичком ре-
волуцијом и реформом изборног реда на чисто
избори. Што се особено реформе изборног реда
тиче мисли се оставити досадање законито ши-
лање 203 посланика из земаљског сабора, по
умложити их још са 203 п. средним изборима
у „рајхсрат“ из варошки и сремски изборни о-
круга. У ствари пак задовољена Пољаци мисли
се поставити у министарству један министар
за Галицију; галички намесник који би био од-
говоран галичком земаљском сабору, даље, нај-
виши суд за галицију; галичком сабору уст-
упити просветну струку за ту круновину и за-
конодавство у полицијно-кривичним стварима, а
за то да се и у Галицији непосредни избори
ведду, и најпосле ако би галички заступници
и с овим незадовољни били, распустиће се „зе-
маљски сабор.“ Тако мисли влада бечка и њени
пријатељи задовољити Пољаци — но шта ће
на те све понуде одговорити народ, ако би за-
ступници њихови и усвојили ту погодбу? И
шта ће у противном случају бити, кад влада
распусти сабор?

Да Гискара мисли и према Пољацима у томе
случају поступити исто ко и са Чесима што
је види се већ из тога, што је све употре-
био да министарство полиције скопач са ми-
нистарством унутарњи дела, те тако у својој
руци сву власт уреди, како би лакше

могао пресјку чинити при изборима. То му је
и пошло за руком јер је, као што јављају зван.
„Бечке Нов.“ 3. ов. месеца полиција стављена
под његову управу. Сад ће се појави од прошле
две године над Чесима опетовати још у већој
мери, само не знамо колико ће та сила трајати;

Писмо што га је Рошфор писао законодав-
ном телу, за које у прошлом листу јависмо,
да није читано, садржи тужбу против данаш-
њег министарства, јер је оно изавало немир
у Паризу, с тим, што је затворило заступника
земаљског и то из средине његових бирача,
а могло је другим начином учинити; што је ра-
здражност произвела и увеличала углушавши
један слободњачки лист затварањем свију њо-
гових уредника; што су полицијни агенти више
грађана поубијали и т. д. Затварања пак још
не престано трају, до сад је вели „Голоа“ за-
творено до 500. И сам „Жур. де Деба“ држи
да је влада далеко забраздила тиме и саветује
јој да се повуче натраг.

И у Русији није мирно. Као што „Вандер.“
јављају, по свима покрајинама буни се народ
местимице, што се приписује предстојећем ре-
крутовању, и злоупотребама политички власти.

Румунско министарство још није образовано,
комбинације пак већ курзирају, и до који
дан зна ће се која ће лица узети владу у руке.

Гимназија новосадска и њен нови
патронат.

Што смо одавна чекали, то смо дочекали.
Дочекали смо да можемо већ једанпут казати:
Гимназија новосадска имаде свој за-
конити патронат, јер сва места патрон-
ска, која се избором попуњују, попуњена су,
и само још остаје место патријарха и бачког
владике, па да патронат буде са свим потпун,
онако, као што то основно писмо Гимназијског за-
хтева. Но то ипак не може сметати другим
члановима патроната, да радњу своју отпочну,
као што су је они зиста и отпочели консти-
туисавши се и предузевши у седницама, које
су до сад држали, неке најжурније предмете.
Гимназија новосадска имаде дакле свој зако-
нити патронат. У колико ова чиненица сва-
кога пријатеља Гимназије новосадске и про-
свете народне обрадовати мора, у толико га
двапут обрадовати мора, што су у новом
патронату Гимназије новосадске људи, који
уживају потпуно поверење општини новосад-
ске, који се дакле нису отимали за „титлу“ па-
трона, нити су мислишћу чијом до ће до-
спела, но су слободним избором на то почасно
али и теретно место дошли. Теретно место
велимо, јер у колико се по себи иште знања
и вештине од свакога, који хоће савесно да
врши дужности патронске, у толико се више
иште од садашњег, новог патроната, јер пређа-
шњи „крњи“ патронат је Гимназију до таког
жалосног стања довео, да ће заиста требати
много вештине, да се уклоне неприлике, у
којима се Гимназија новосадска налази, и да
се једаред доведе у своје нормално стање, у
свој обични, природни поредак. Но знање у
нових патрона тако је осведочено, добра воља
тако је ван сваке сумње, умешност је толико
доказана, да смо ми тврдо уверени, да би нови
патронат Гимназије новосадске и десет пута
веће неприлике победити знао, умео и хтео.
Ма да смо дакле скроз уверени, да ће нови
патронат Гимназије новосадске учинити све
онако, како то корист и напредак Гимназије
захтевао буде, то нам се ипак не може на ино,
а да честитом патронату Гимназије новосадске
не кажемо неке мисли своје о томе, шта би
ваљало пре свега да чини, па да у Гимна-
зији новосадској настане нов, свежи живот,
нова млађана ера животна.

Сваки ће нам допустити, да је ту врло
тешко означити, шта је прече по Гимназију и
њен напредак, а шта није, јер би се имало
толико свршавати и то све самих врло важ-
них ствари, да ту управо не би ваљало пи-
тати: шта је најпрече и најжурније да се
уради, него шта није најпрече и шта није
најжурније? Зар преустројство основнога пи-
сма није једна од најпречих ствари? Зар од-
ношај патроната како према целокупном телу
учитељском, тако и према сваком поједином
учитељу и његовом опредељењу није најжур-
нија ствар? Зар није најпрече тачно одредити,
каква права и дужности имају како патронат
тако и тело учитељско у свом међусобном од-

ношају? Зар да учитељ Гимназијски ако и не
фактично, јер то за цело никад више неће бити,
али правно горе стоји према патронату, него
ли слуга према своме господару, као што је
то било под пређашњим, „крњим“ патронатом?
А неће ли правно тако стајати све докле, до-
кле се тачно, позитивним правилима не опре-
дели међусобни одношај њихов? Зар питање,
да ли да устројство Гимназије остане овако,
какво је, или да се преиначи, није једна од
најпречих ствари? Зар организација тела учи-
тељског и опредељење делокруга, који припада
телу учитељском, а који управитељу, није једна
од најжурнијих ствари? Зар управитељ и даље
да остане неки самовласник у државици Гим-
назијској? Зар снабдевање Гимназије са свима
нужним средствима није једна од најпречих
ствари? Зар поправка стања и уживљења учи-
теља Гимназијских није једна од најжурнијих
ствари? Зар прецишћавање садашњег тела учи-
тељског, у које је пређашњи „крњи“ патронат
многе шкодљиве елементе увукао, није једна
од најпречих ствари? Зар није једна од нај-
пречих ствари, да патронат подели правду онима,
који су неправедно гоњени од пређашњег кр-
њег патроната? Зар све те ствари и још многе
друге нису такве, да скоро не можеш знати,
која је преча, која ли је нужнија?

Па ипак ћемо да из ове поворке нужних
ствари на две нагласак ударимо, које су, по
нашем мишњу, бар за овај мах, по најпрече
и по најжурније. А те су две ствари у-
права Гимназијска и прецишћавање сада-
шњег тела учитељског. Ове две ствари мора
патронат Гимназ. пре свега у ред довести, ако
хоће да у Гимназији нови, здравији живот
отпочне.

Доказано је већ и теоријом и изкуством
и у страначких народа а и код нас, да доса-
дашњи начин управе Гимназијске није био умес-
тан, јер, по досадашњем саставу Гимназијском,
управитељ је био неки самовласник, био је
над телом учитељским. Ово је противно духу
данашњег века, јер, у данашњем демократ-
ском добу, све се мање даје власти појединим
особама а све више колеђијама, телима, јер
увек је већа гаранција, да ће у читавог тела
бити више знања, вештине, савесности и енер-
гије но у једне особе. А и иначе није ни мо-
жно, да управитељ један чини све оно, што се
од њега изискује. Тако је обично до сада управ-
итељ имао права, да даје „кондујиту“ поје-
диним учитељима. По што је управитељ обично
само једној струци вешт, јер је редан и обич-
ан, а не камо ли универзалан ђонје, то није
можно, да он потпуно знаде оценити учитеље,
који друге струке предају. Да и не споми-
њемо, да и управитељ може бити страстан и
пристан човек, па може из мрзости дати оно-
ме рђаву „кондујиту“, који је заслужио добру
и обратило. Да и не спомињемо, да је по до-
стојанству учитељско много прикладније, када
не зависи од једног јединог човека. Нека дакле
права управитељева требало би патронат себи
да задржи, као н. п. право, да пресуђује да
ли учитељи Гимназијски дужности своје тачно
врше, а друга би се могла уступити телу
учитељском, које у опште треба да је сред-
среда свега Гимназијског живота, да је срце,
из којег ће морални живот Гимназијски по-
тицати. Управитељ би могао бити једино пред-
седник конференције учитељској, извршилац
закључака конференцијалних и у неким ма-
њим стварима посредник међу телом учитељ-
ским и међу патронатом. Па и тог управитеља
ваља да бира тело учитељско на одређено
време, и он ваља да је одговоран, како па-
тронату за оне налоге, које му он даје, а
тако и телу учитељском за тачно и савесно
извршавање конференцијалних закључака.

Друга по најпреча и по најжурнија ствар
је прецишћавање садашње колеђије Гимна-
зијске. Познато је сваком, како је пређашњи,
„крњи“ патронат самовољно збацивао учитеље,
који му не беху повољни, ма да су испит по-
ложили, ма иначе без и какве мане били, а на-
мештао је људе, који ни сневали нису, да ће
бити Гимназијски учитељи, и која у Гимназији
ништа нису или су све наопачке радили, но
су једино трудили се да приватним и политич-
ним људима патронским годе, који су давали
се употребити као средство, као брчно перо
противу личних или ти политичких противника
патронских, или ти ако нису били способни
за јавну агитацију, а они су били бар вагда

„понижни“ и слепо су вршили патронске и сва-
ничне и незваничне налоге. Таке је људе „крњи“
патронат у Гимназију увлачио! Па зар да так
људи и даље остану у њој? Зар да нови
патронат Гимназијски не доскочи што пре томе
злу, што сиса орч Гимназијском животу? Ми
се тврдо уздамо, да ће нови патронат Гимна-
зије новосадске још на крају овога а при по-
четку тегаја, који први долази, учинити све,
што је нужно, да се Гимназија ова једанпут
очисти од кукоља, што се у њу увукао. Па
на који начин да то учини нови патронат Гим-
назије новосадске? Има ли начина, да се то
што пре и што боље учини и изведе? Има!
Има га у толико пре, што је патронату у том
погледу већ пут прокрчила честита црквена
општина новосадска. У оно доба, када је „крњи“
патронат најжешће по Гимназији „жарио и
палио“, честита општина новосадска је стала
на међан, па је мушки заузимања се за ко-
рист и напредак Гимназије, противу самовоље
и злоупотребе „крњег“ патроната. С тога
јој вагда слава, и за њу се може с правом
рећи, да је по други пут живота дала, по
други пут основала Гимназију ову, толико се
заузимања за њу, толико је борила се за ње-
зин опстанак и бољи напредак. Па та општина
је још године 1867., по што је патронат био
„крњи“ и као такав је највеће неправде по
Гимназији чинио, донела у једној седници сво-
јој закључак, у ком се оградиле противу свију
дела патронатских, које од тога дана преду-
зимао буде. „Крњи“ патронат је, осим дру-
гих ствари, после те оградe попунио и нека
учитељска места. Његова је самовоља шта
више тако далеко ишла, да је нека од отих
места попунио, и не расписавши стечаја. Дела
та „крњег“ патроната су дакле, по мишњу
општина, по мишњу сваког разумног човека,
незаконита. Хоће ли, може ли нови патро-
нат Гимназије новосадске, којег је већина
уједно и у општини црквеној, а и онда је
била, када је општина ограду ону изрекла,
хоће ли, може ли нови патронат Гимна-
зије новосадске бити другог мишња и уве-
рења? Хоће ли, може ли патронат бити дру-
гога мишња, када је он већином излив и по-
вереник општине црквене? Ми се тврдо на-
дамо: да патронат Гимназије новосадске не ће
бити другог мишња и уверења. С тога се ми
уздамо, да ће нови патронат Гимназије новосад-
ске прогласити, да су ова она учитељска
места, која су после оградe општин-
ске од год. 1867. попуњена, незаконити-
то попуњена, да су дакле са њих
правно упражњена и мислимо, да ће че-
стити патронат Гимназије новосадске на сва та
места расписати по ново стечају, па ће бити
на ново учитеље, из чега наравно не из-
лази, да не могу и оне личности, које сада факти-
чно та места заузимају, и које су за то способне,
избране односно на тим местима потврђене бити.
Но патронат Гимназије новосадске не само да
неће, патронат Гимназије новосад. не може у
овом питању бити другог мишња и уверења,
не може друшчије радити, све да општина и није
уложила своју ограду г. 1867. противу дела
патронатских. А ево разлога за што патронат
Гимназије новосадске друшчије чинити не може.
Када је општина новосадска ограду своју из-
рекла противу дела патронатских, када је сваки
преговор и сношај с незаконитим, „крњим“
патронатом прекинула, то је знало цело Срп-
ство, јер цело Српство је пажљиво пратило
распу општине новосадске са „крњим“ па-
тронатом, а и како да не прати, када се ти-
цало опстанка и напредовања једине јавне ве-
лике Гимназије у оностраноме Српству. А шта
мисли честити патронат Гимназије новосадске,
како су тек пратили ту распу они млађици,
којима се у срцу прохтевало, да ишту једно
од празних учитељских места на Гимназији
новосадској? Колико ли се ту морао такав је-
дан савестан млађић предомисљати и домати,
докле се одважио, да се иште за учитеља
Гимназијског под оним патронатом, за којег је
већ сваки знао, да је крњи, да је незаконит?
Нису ли ти млађићи напред знати могли, да
ће им избор бити незаконит и да, чим дође
нови законити патронат, може и мора уништен
бити? Није ли ту дакле многи скромни и че-
стити млађић одустао од своје намере, да се
иште за учитеља на Гимназији новосадској, и
молбеницу своју оставио за боља времена, када
буде нова, законита патроната и када с образом

може искати и примити подарено му учитељско место ђимназијско? Није ли дакле дужност новог патроната ђимназије новосадске, да сада даде прилике свима тим младим српским, да се натичу за места учитељска на ђимназији новосадској? А како ће им дати прилике, ако не распише стечаје на сва она места, која је незаконити, „крњи“ патронат попунио, а која није имао права попуњавати?

Велика штета могла би бити по ђимназију, велика штета по подмладак српски, ако нови патронат ђимназије новосадске не би био овога мијења и уверења, ако би он ма из каквих обзира другичје чинио. Али ми се тврдо уздамо, да нови патронат ђимназије новосадске неће имати ни каквих обзира, да он неће другичје чинити, да ће он имати пред очима једино корист и напредак поверене му ђимназије.

То би биле две по најпрече и по најужније ствари, које би нови патронат ђимназије новосадске прво требао да предузме. Ако патронат ђимназије новосадске одмах вгодно удеси управу ђимназијску, ако одмах пречисти колеџију учитељску, ако шкољиве елементе искључи, а нове, здраве, унесе, ако на скоро за тим и друге преко потребне и нужне ствари предузме, онда се можемо надати, да ће ђимназија новосадска брзо стећи опет своје негдашње лепо име, јер ће у њојзи настати нов, млађан живот, и она неће бити више уточиште за удворице патронске, но ће бити светилиште, у које ће се опет вратити скромне богиње музе, које је „крњи“ патронат својом самовољом на све четири стране света расплашио!

Преставништво слоб. града Карловца послало је цару ову представку:

Ваше и. кр. апостолско Величество!
Господару и краљу премилостиви!

Неограничена самовоља, која је завладала Хрватској и Славонији од оного времена, кад садашњи бан барон Левин Раух прими управу ове земље, нука препокорно заступство вазда вернога В. Величества града Карловца притужити се В. Величеству против насиља хрватско-славенске земаљске владе, којим се на велику штету грађанства карловачкога, а тако и на штету ерара у погледу расподаје лимито-соли поступао не само г. 1869., него се у пркос нашим молбама и просвједом кани поступати и у будуће.

Вазда верно Ваш. Величеству грађанство карловачко има попут осталих житеља хрватских с ове стране Саве, право на лимито-со.

Примање те соли из ерарскога складишта, доважање и расподају њену давао је град Карловац све до г. 1869. путем јавне јетимбе у закуп, док нас концом год. 1868. тадашње краљ. намест. веће не изненади интиматом, да је у име муниципалнога града Карловца тадашњи велики бележник муниципална жупаније загребачке утавачио уговор о неким житељем загребачким, а услед тога уговора да ће год. 1869. со у граду Карловцу бити за 50 нов. по центи скупиља, него ли бијаше г. 1868.

Видивши ми препокорно подписани заступници градоки, да је таким начином повређено право нашега, од жупаније загребачке сасвим неодговорно муниципална, и осведочени уједно, да је том повредом муниципалнога нашега права грађанству карловачком учињена велика штета, пошто би се редовитим путем у погледу расподаје лимито-соли без двојбе била получила много кориснија цена: умолимо из скупштине наше дана 17. фебр. 1868. бивше кр. наместничко веће, нека уговор у име нашега муниципална неумесно склопљен уништи, а за будуће нека се расподаја лимито-соли недаје у закуп мимо нас и мимо јетимбено расподаје.

Наша молба небијаше уважена нити удо-стојена повољним одговором, а наринуте грађанству карловачком закупник узео продавати со и расплаћу ју начином, по народ и по ерар веома штетним.

Кад је већ настало време, да се распо-даја лимито-соли за год. 1870. даде у закуп, стиже препокорному муниципалној карловачком позив хрв.-слав. земаљске владе, нека се очигује, би ли се на дана шест година продужио уговор од г. 1869.

Препокорно подписани противиomo се тој намери владе, и захтевасмо, да се лимито-со за град Карловац недаје у закуп мимо његова заступства, а у обште да се у том послу по-јединце за вољу не искључује јавна конкурен-ција, јер нам је познато било, а тако исто морало је бити познато и земаљској влади, да се пријавио људи, приправних узети распо-дају лимито-соли не само у граду Карловцу, него и у свима котарима жупаније загребачке с ове стране Саве за 25 нов. по центи јетим-бе него што ју хтеде узети владом наринуте нам закупник, ако се код јавне јетимбе не-получи цена, по народ јоште користнија.

Место да хрв.-слав. зем. влада уважи ову у праву грађанства и у његовој користи уте-мељену молбу, наложи она нашем поглавар-ству градском, нека у погледу лимито-соли свако даље пословање обустави, јер је финан-

сијално земаљско равнатељство јурве учинило угарском министарству предлог: да се уговор у име муниципална карловачкога склопљен за год. 1869., продужи на даље три године.

Земаљска влада изјавила је тим, да оду-зима овој муниципалној праву, које је била за-преке с икоје стране вршило до год. 1869.; изјавила је, да недопушта грађанству вазда верног Вашем Величеству муниципална карловачког прибавити себи своју лимито-со уз јетим-бину цену, него да ју мора набављати уз скупу цену, коју му је одмерно угодник те владе, наринуте нам закупник лимито-соли за г. 1869.

Представком управљеном на кр. уг. ми-нистарство финансије, сугласном с представ-кама поднешеним на хрв.-славенску земаљску владу исприло је препокорно ово заступство сва средствима, којима се против оваки нечувени насиља владе може послужити.

Ваше Величество! На челу хрватско-сла-венске земаљске владе стоји човек, који би ради ове злупорабе имао одговорати земаљском сабору.

Страховањем, којим је тај човек у свима круговима званичнога и грађанскога живота навестио наступ свога господства, замамљива-њем светине, насиљем и корупцијом, којом је извео изборе заступника општински и земаљски, пође му за руком, у јавним уредима, у свим општинским заступништвима, и у истом сабо-ру сакупити око себе људе о њему одвисне, који се његовој вољи без приговора морају покоравати.

Једина муниципална вазда вернога В. Вели-чества града Карловца знадијаше се отети за-владавшиој за његова владовања корупцији, и одолети његовом страховању. Преврени муни-ципална града Карловца једини је у читавој кра-љевини Хрватској и Славонији, који имаде своје, из слободних, неподмићених избора са-стављено заступство. Ради те изнимне околнос-ти кажњено је препокорно ово заступство ва-зда вернога Вашему Величеству града Кар-ловца наринутим себи поглаварством, којег се на уштрб јавне управе и напредка нашега неможе решити, док је наша отачбина изру-чена апсолутној самовољи појединца.

Пошто су дакле уставне наше институције, изражене у земаљским и општинским скуп-штинама, по садашњем управитељу ове земље протворене у уметан наикит, који апсолутизму владе и самовољном господарству њена начел-ника имаде пред ополасништем светом давати уставан облик; пошто је слобода говора и пи-сма обуставом жупанијски скупштине и угу-шењем неподмићене штампе у земљи униште-на, пошто је у таквим околностима одговор-ност хрватскога бана према сабору хрватском изпразна реч, неостаје нам другичје, него пред-престољем Вашега ц. и кр. апост. Величества као вредом правде и правде одкрити јаде и невоље, колико препокорнога овога муниципална, толико и свега вазда вернога народа, станују-ћега у Хрватској и Славонији, осведочени, да би васколики народ хрватско-српски то исто учинио, кад би и њему послужила срећа, и-мати своје муниципалне скупштине, а у њих своје заступнике, изабране слободном ње-говом вољом.

Ваше Величество! јавно мијење, које се у Хрватској и Славонији толи скупим апаратима настоји сапети, скришило је своје оне и про-дрло у јавност далеко преко граница наше земље. Јавно мијење означаје хрватскога бана барона Левина Рауха извором насиља, којим се у расподаји лимито-соли глоби сиромашан народ на корист пословног његовог пријатеља.

Јавно мијење окривљује барона Л. Рауха, хрватског бана, да је злоравив узвишени свој положај у послу лоњскога поља радио на ве-лику штету земље, а на своју и пријатеља својих велику корист.

У јавном мијењу окаљано је достојанство хрватскога бана, које пре барона Левина Рауха не само у земљи, него и по целом свету било чисто, сјајно и поштовано.

Препокорно заступство вазда вернога Ва-шем Величеству града Карловца врши своју поданичку и родољубиву дужност, што се у-суђује пред престољем Вашег Величества по-дастрети кратак напрт јавнога стања у пре-верној Вашем Величеству краљевини Хрват-ско-Славонској, препонизно молећи, да се Ваше Величество премилостиво удостоји одредити строгу изтрагу у погледу злупораба овде раз-ложених, и да према резултату те изтраге благоизвољи Ваше Величество успоставити све-тињу банскога достојанства у стародревну њену славу и сјајност.

Тим остајемо поклонственим штовањем!

Из наше велике скупштине дана 9. фебр. 1870.

Вашему цес. кр. апост. Величеству вазда верни и препокорни подложници:

Заступници
слободног кр. града Карловца.

У угарском сабору 29. јануара приликом дебате о буџету, кад је дошла на ред пошта (позиција) „Народно позориште 62.000 фр.“ поднесе Борлеа роман, предлог да се та пошта избрише, почем се недаје субвенција ни срп-ском ни романском позоришту, но Ходоши — такође роман — ообравајући ту суму за ма-ђарско нар. позориште стави предлог: да сабор у интересу равноправности одобри 200.000 ф. ради подизања румунског народног позоришта, услед чега се отвори жестока дебата, у којој су мађари и опет јасно пока-зали, да, ма како иначе у другим питањима противна гледишта заузимали у питању равно-правности, народности ако ово ма којим поводом искрене, сви су заједно а против њега. Овде сви против предлога Ходошијева говорили са своју страна куће; и с крајње левнице исто тако као и с деснице, и пошто разлога нису имали који би издржали напад Романа то се по обичају прибегло лукавству, те је мин. унутарњих дела Рајнер изјавио „да је штампар-ско погрешком речено за „народно позориште“, место „одржање „пештанске школе за оперу“ (конзерваторије), а то је завод за општу про-свету, који не служи искључивим интересима ма које народности.“

Неки су, и то левичари, уверавали да ће за школе румунске и милионе потирати али за позор-никако; а сви су нарочито ударили гласом на захтев Романа као народа, да у угарској нема другог политичног народа осим мађарског. Председник за доказ тога прочитао је дотични параграф из закона, где се изриком то тврди, на што су мађари весело тапшали рукама. Сатмари пак упућује Романа на сопствену снагу, да подику позориште сами као што су и Мађари чинили.

Ми ћемо у коме од идући бројева овог листа донети опширан извештај о тој седници, сад пак укратко ћемо приметити неке неистине, којима је један или други говорник труднo се одбити захтев Романа.

Што је министар Рајнер рекао да је штампарском погрешком остало „народно по-зориште“ место „пешт. школа за оперу“ то већ није више ни смешно. Зар г. министар толико води бриге, о сабору земаљском и то још у питању новчаном где је сваки новчић крвав зној народа да се и „таке штампарске погрешке“ немогу у коректури поправити? Но за овај изговор и гдеоу ћему се смејати. Што се пак тиче обећања неких заступника да ће за школе романске гласати „стотине хиљада“ и „милијоне“ то ћемо видети како ће и с каквом вољом то чинити, кад дође на ред то питање.

Што пак Сатмари вели да Романи ако им треба народно позориште, сами себи подигну као што су и Мађари учинили; то велимо: да није истина да су га они сами подигли. Кад је год. 1839 подизано мађарско позориште у Пешти прилагале су на подизање истога све дикастерије, жупаније и општине у целој Угарској, а то незначе да су сами Мађари; има ту и српског и романског и словачког зноја. По баш кад би случајно стојало и то, да су они сами, где то стоји да зато не треба дати Романима и другим народима помоћи из државне благајне за подизање таког просветног завода, као што је позориште? Мисле ли Ма-ђари да су остали народи у земљи само зато ту, да се дају стрићи као овци за корист искључиво мађарску? Зар од земаљског дохода што га сви једнако носе као терет, само Ма-ђари треба користи да имају? Заиста чудна логика.

На ироничан приговор Мађара, да нема у угарској више политични народа осим мађар-скога, позивамо им у памет год. 1848, а ако они буду и даље одрицали екзистенцију истих, могу лако доћи до противног уверења; — само што их искуство може скупо стати, и уви-ђајност доцкан доћи.

Ово је ево уједно прилика и мађарској омладини да увиди неправде које Мађари чине другим народима, за које они рекоше пре кратког времена да су им непознате.

Но ми бележимо све!

ДОПИСИ.

(В.) У Пешти, 1. фебруара. И опет један знак мађарске „справедљивости“; и опет један нов доказ, да су све мађарске странке пот-пуно сложне онде, где треба отпора дати пра-ведним захтевима других немађарских народа у овој земљи, и то томе да се од Мађара никак-ничему добром немамо надати. Јучерања и прек-јучерања седница угарског сабора су нам то посведочиле јасније него икад досад. На сабору је још од среде на дневном реду дебата о про-рачуна министарства унутарњих дела, и у че-ртвтак већ при крају седнице дође на ред оно место из прорачуна, где стоји, да се мађарском народном позоришту даје из земаљске касе помоћ од 62 хиљаде форината. Романски заступник Борлеа предложи, да се исто тако и позориш-тима других народа у овој земљи, као: ро-манском и српском даде државна помоћ. Овај је предлог изазвао бурну и дугачку дебату,

која је трајала још скоро пуне две седнице, ту се показало, да су Мађари према другим народима сви једнаки, и да их има са левнице и крајње левнице, који су много гори, него од десничари. Бела Маријаши са крајње левнице говорно је, како влада не развија довољно на-датељности, да угушује покрете народности. И други са левнице су говорили у том смислу. Само тако, господо либералци, па ћете даље дотерати! У главном је из свију мађарских по-вора том приликом провиривала једна мисао: коју су некоји, међу њима и сам вођа левнице Кол. Тјаса, јасно исказали, а то је; да другим народима (или као што они нас називају: на-родностима) не треба подизати ил потпома-гати да се подику позоришта, јер ми смо сви други, осим Мађара, на ниском ступњу образованости, наш народ још не зна читати ни писати, па га то му треба школо подизати а један несретник усуди се чак и то рећи, да су Мађари познати, да шире просвету међу другим „народностима“ у овој земљи. Куд је тај забасао! Е сад представи себи, брате Ср-бине, да је Мађар позван на то, да ти о про-свету доноси. Кад Немци булазне о којемкавном „културтрегерству“, може им се лакше опро-стити; али кад Мађар још може тако шта да изусте јавно на сабору, ко да се не насмеје из сажалења према таквом заблуделом сану. Романски посланици су се сви редом добро др-жали при тој дебати, што им заиста не често може послужити. Кад је посланик Станељко говорио и рекао, да је романски народ поли-тичан народ, председник га опомену на ред позивајући се на закон, по коме у овој држави живи „један неразделљив мађарски народ“, а другоју сву само „народности“. Оваког чуда и покора није било ваљда ни у једном парла-менту на свету. Али нека их, нека Мађари, тако терају, видећемо докле ће дотерати, ми им само велимо: иде коло наоколо. —

Јављено је већ у овоме листу, да ће три јерарха бити овде у Пешти српска беседа, што је приређује друштво „Преходница“, на просветне цели, а наиме на „Младу Србадију“. Беседа је прексноћ обдржана и може се рећи, да је била једна од лепших беседа, што их је омладина приређивала. Публике је било доста, особито су браћа Романи ову беседу по-сетили у већем броју, него до сада, па за то је на њихову жељу свирана и једна романска народна игра. За време одмора су се изкази-ле и одушевљене здравице на српском, сло-вачком, чешком и романском језику. Чиста при-хода, као што чујемо, биће око 300 форината, дакле уз пријатну забаву, која је до шест ча-сова у јутру трајала, остао је и леп прилог на просветне цели.

Нека нам је допуштено још само јед-но беседа напоменути. „Панчевали“ се чуди, као ево већ две године нема на беседи ни једног говорника, и ваљда није мислио озбиљно, кад је поступио, да у „Преходници“ не може да с-нађе ни један говорник за беседу. Ко хоће раз-лога за то, ево му. Пређашњих година су с-на беседима држали говори, и сваки који с-на говором, изишао на сред, а свим је прола-а узрок је томе овај прост, што на пешта-ским беседима има свагда најмање половина стране публике, која српски не разумје, тим је наравно српски говор досадан, па праж-гор, те и онај, који би иначе можда рад- слушао такав говор, не може мирно да слуш-па је и њему а најпосле и самом говорнику досадно, кад види да га нико не слуша. Би-је овде на беседима заиста лепих говора, па остали без икакве утисака на слушаоце, а само из оного поменутог узрока. С тога је „Пр-ходница“ закључила, да се на беседима не др-више говори, но у накнаду тога заведена с-села, на која се само чисто српска публи-козива, и ту има обично по три до четири го-вора. Беседа у Пешти не може се тако при-ређивати, као у другим српским местима, него мора се удешавати према публици, ко-на беседу долази, али да опет за то задржи свој српски карактер. А села, што их је „Пр-ходница“ само за српску публику заведла, т-имају на себи више овбиљан карактер, ту с-држе говори, и ту не ћемо никад допуштити да се од њих праве игранке или „кренцхени“, као што се по некојим нашим варошима чини. Толико смо држали за нужно рећи онима, ко-траже разлога.

Из Задра 24. јануара. Неки дан сам из-тјео јавити, да се овомо у нашем примор-гласа, да ће министарским портфељом казни-негдашњег нашег намјесника вит. Вагнера ра-тога што са својим побром Францом на ср-бјелога Котора и Будве подиже људско ста-пило, погрдна вјешала да дави и вјеша а-стријске поданике и своје суграђане, и та-да ће постати један од вјерних другова ра-глашенога слободњака Гискре. То вам хте-јавити само унутр како што вам у послед-јавих, да ће у Беч позвати Флука и Род-недајући никакве важности тим гласовима. Али сада сам и на срамоту принуђен јав-вати, да су они гласови колико толико истини основани били, јер ето је за цијело

славождер награђен за своја дјела безчовјечна са министарским портфељом земаљске обране. Овоме се није ни чудити, јер повјесница нам прича да су и до сада нечовјечна дјела, што су се Славенима чинила, са частима, орденима, увизишма степенима награђивала, како да мал да не цјелу аустријску царевину несачињају сами Славени, несретни Славени у таковим рукама и под таковом владом. Овамо је тај глас непријатно примљен, јер кажу да влада, са постављањем Вагнера на тако значајно и увизишено мјесто, хоће да покаже свијету на виду да одобрава сва сурова његова дјела, што по Бокама милој нашој браћи почини, и да хоће да покаже како љуби већину народа свога, све листом Славјане; да с тим наименовањем Вагнеровим хоће да покаже каква јој је програм и како га мисли вршити. И ради тога се боје да устанак опет не букне, и да небуду: посљедњаја горшаја од прих. Овога нех Бог сачува нашу браћу Бокеже; а да ће постигнути своје праведне захтјеве чини ми се да неће; ради чега се је бојати онога што вам напомену, и чега се љубитељи мира и слободе плаше.

Тај глас, што се о Вагнеру простираше, још пре правог његовог наименовања, тјесам савијати са родољубивим позивом тријестанских Бокежа, који управе на све остале Бокеже што по бјелом свијету станују, да купе милостињу и подпомажу браћу, која вије винограде и поља разгрене, маслине пожењене, куће изгорене, кућевно похарано, која вије цркве попаљене, а црквено са црквеним вештама и светим тајнама... одвећ би било много и грозно сваку безбожну рећу! што почини тај исти витез кога сада називају министром земаљске обране, и хтјео сам доказати, да се врло добро слажу та два факта са данашњим стањем ствари и положајем Аустрије, која ће је положај довести до горих сукоба и пораза од краљевградског. Ова два факта управ су оличена у Аустрији, јер влада хоће силом, вјошалима, неизпуњењем закона, и одузећем слободе, а народ братством, милости, сажалењем и подпомагањем.

Тријестански Срби ила вам Бокежи хоће да покажу љубав својој браћи не само по крви језику и вјери, него и по отачбини и близини својбини и коншилку, те зато и управе онај братски позив само на све Бокеже који изван отачбине живе. Племеница идеја, племенита чувства! Него ја би овде имао још к томе дометнути. Браће Бокежа тријестанскије врло је племенита мисао, да неможе бити племенитија, али би требало ради свеславенског родољубља да буду додали још једну тачку у свом позиву, у кој би позвали сву браћу Славене да притеку у помоћ колико јим околности допуштају, тој својој браћи на правди божијој потражењу, потврдењу и сасвим потлаченој, да помогну браћу, која нити је посјејала љетине, нити се нада сакупити, и да јих помогну, да непомру од тошког глада. Ту су тачку морали надоставити. Зато ја сада надоставањем оне најродољубивијег позиву, да се ради частољубија, вјере и братства славенскога почну установљавати по свима провинцијама и градовима славенским јавни одбори или приватна лица ради сакупљења подпоре тој потржењу и материјално нагрђеној браћи, која је показала цјело своје да воли и смрт него ли неправду и робство и насиље. Тек с овим ће се посвједочити она праведна вика на грозна вјешала и зулумчарска харања; с овим ће се виђети, колико је стало Славјану до Славјана; с овим ће увиђети и освједочити се наши непријатељи колико нам је стало до нашег напредка, обстанка, слободе или ропства. А толико више би требало да се заузму за ову стар Славени аустријски, видећи, да се на грађује и увизишује онај човјек, који је узрок и устанка, и харања, вјешања и свега зулумчарења. Дакле, браћо, свак колико може, а пуно је милиона Славјана, и да јим се помогне да себе и дјецу преране, да куће и боље домово саграде, да винограде и маслине посаде; не! јер част, једнакост, вјера и братство то изискују.

Из дијецезе Пакрачке дана 11. нов. (случајно закасљено.) У резиденцији владике нашег конвизиторијалног сосједаније под председничтвом пречестног госп. проте Бабића одржавао се, гди између осталих предмета, и оног подјакана Пакре манастира жалба против Игумана и намесника исте обитељи како га влоставили јесу прочитана би, у истој жалби био је и онај прамен које, кога му ови рабојници и крволочи изчулаше скупа са сведочбом лечника др. г. Марека приложен, коју жалбу кад прочитах сваки онде присутујући конвизит. сосједатеља један другом исту косу из руке у руку даваше, и с великим сожалењем гледаше, и само с главом скренуше и раменама макнуше.

Јер без владике ни речи прословити не-смедоше.

Тако сада сви жељно изчекујемо долазак нашег дијецезана, само да чујемо како ће његова висока особа ово јавно разбојничтво и крволочство предузети. — Када о свему тачно

извештен будем бићу слободан вам обзнанити „само нек народ чује, кога о свом добру суздржаје.“

Грађанин Пакрачки.

Из Ст. Пакрачке 14. јан. (Задочњено.) У овом месту држала се Свето-савска слава у школи, где је учитељ г. Т. Мирлиов лепо беседу држао, и напоследку присутне на прилагење на школски фонд позвао. На тај фонд приложише:

Г. Груја Брановачки 20 н. Пантелија Пилић 50 н. Светозар Завишњи 1 ф. Михаил Панић 30 н. Сава Међански 1 ф. Јован Поповић ст. 1 ф. Јован Хорват 40 н. Анта Пакашки 50 н. Пера Пакашки 50 н. Ђурађ Нинчић 50 н. Тодор Балаш 50 нов. Лазар Карапанджић 50 н. Милан Карапанджић 50 н. Лука Карапанджић 30 н. Исидор Стојановић 20 нов. Сава Костић 20 н. Ђурађ Карапанджић 20 н. Јован Легић 20 н. Ваца Кудић 30 н. Богдан Моток 40 н. Милан Крестић 20 н. Јаков Коларски 20 н. Милош Крестић 30 н. Шандор Крестић 40 н. Валта Карапанджић 40 н. Мојсило Карапанджић 50 нов. Никола Шајдоров 20 н. Рајко Градић 30 н. Гавра Поповић 20 н. Милан Божић 20 н. Димитрије Прстоношки 30 н. Тига Богосављев 30 н. Свора Богосављев 50 н. Владимир Милић 20 н. Игња Градић 30 н. Ваца Обедаров 20 н. Глиша Кудић 30 н. Теофан Крестић 30 н. Јован П. Поповић 2 ф. Милиа Стојковић 50 н. Милица Сремчевић 40 н. Милица Пилић 50 н. Младен Кудић 40 н. Митра Стојановић 20 н. Гајгорије Шајдоров 20 н. Ваца Пакашки 20 н. Анча Карапанджић 40 н. Захарија Татић 20 н. Драга Татић 40 н. Сава Терзић 20 н. — Свега 20 ф. 30 н. а. нр.

Бокешка ствар у адреском одбору „рајхсрата.“

(Свршетак.)

Др. Лапена: Он се слаже са назорима заступника Грохолоског. Овде се истичу два питања, т. ј. да ли је устанак у Далмацији с намером и потајно изазван, и да ли је ф. м. л. Вагнер пре почетка правог сукоба у томе правцу своја страховања министру земаљске обране до знања доставио. Што се тиче првог питања, он признаје, да је Котор био позориште устанка, али нетреба само околности Котора засебно сматрати, него је нужно обазрети се на стање ствари, какво је то већ од више година у Далмацији било. У њојзи увек владаше мир и сагласје, и становништво беше верно првишем царском дому. Али године 1860. истаче Беч идеју, да се Далмација са Хрватском споји, и почем је већина становништва томе опонарала, то се кретање и узбуђеност од тада започе и цела се земља на две странке поделила. Државна странка наглашала је Цаслајтанију, а угарска наравно Хрватској, последња је изазвала народносну борбу између Славена и Талијана, од којих први охрабрише се федералистичним плановима, који су се тада у Бечу ковали. На то је још дошла и промена намесника далматинског; кад је ф. м. л. Филиповић узвучео ту пошту, латно се одма заступања интереса славенске народности, намештајући Славене у најгласнија званија. Те околности удвојаче Славене и они се погордише, и сваки је напред могао знати, да ће при увађању новог обранбеног закона устанак бућнути.

Али и спољна подбадања незаостадоше, руска подпомагања учинила су своје: царев лик раздат је био међу становништвом, и уопште југославенска пропаганда са напредним силама радла је — као доказ томе може служити једна прокламација, коју је објавио Симић 19 децембра 1869 издао и становници вароши Риења напомену, да се од стране подстрекавања чувају. И сам попис народа зацело ће на одор наћи, а особито код Кривошија, где и саме финансије страже траљаво стоје. Умирење Боке лако је могло бити, кад се одустало од увађања „ландвера“. Он је за то, да се тамо уведе, као што је и пре било, област војништво, о коме ће се на сваки начин посланичка кућа саветовати и закључити морати. У осталом, устанак се могао предвидети, али да ће баш при новачињу у „ландвер“ бућнути, то није могао нико знати, јер становништво није тај законик изненађено било, почем му је још пре 13 месеци познат био. Приватна писма из Далмације јављају, да и у другим окрвима почину на одор против обранбеног закона мислити, почем је Бокељима врло добро за руком испало.

Куранда: Намера овог одбора зацело је та, да се ова ствар основно и безпристрасно испита и пресуди. Да нам неби јавно мњење пребацило, да смо само једне саслушали, а не и друге, то почем се овде у дворани налази и други заступник Далмације, г. Љубиша, предлажем, да га овај одбор позове у своју седницу.

Др. Рехбауер остаје при своме мњењу, да је бивши министар земаљске обране у свему највише крив, но будући да је ту још један заступник дотичне земље, то на сваки начин пристајем да се и он ради извешћа овамо позове.

Министар унутрашњ. др. Гискра јавља, да се код њега о тој ствари налази једна споменка, коју му је гроф Тафе предао, из које следеће прочита: „Сходно члану III-ћем увађања обранбеног закона од 23. новембра 1868 буде закључено, да они који су досад сасвим од војне службе ослобођени били у окрвима Котора и Дубровника, како на суву тако и на мору, од сада само, као „ландвер“ своју дужност обављају. Почем су околности изискивале, да се контингент редовне војске умножи, нов обранбени закон у дело приведе и тиме резерва за стајају и редовну војску створи, то се изда налог 6 маја п. г. на све земаљске области, да гледе како би ефикасне припреме учинити могле, да се од 3. августа до половине септембра 1869. попис „ландвера“ предузме и доврши“. По томе се дакле види, да ништа друго наложено није било, осим да се попис „ландвера“ учини у пређашњем округу которском, на копу пређашњег округа Дубровачког краљевине далматинске, које је и године 1849, 1848 и 1847 чињено било, и где се војено службове само у дотичним окрвима одржавало. Да ће то на устезање наћи, о томе није ништа намесништво далматинско јавило. Кад се пак радило, да се одлучио припреме ради увађања 12. маја т. г. обнародованог земаљског обранбеног закона, вентилирало је министарство земаљске обране 1. маја п. г. питање, да ли ће се одређења закона у по-

гледу на особине и ванредне одношаје становништва споменути округа без одора извести моћи.

О томе се питању разговарало и са намесником далматинским, који је месеца јулија у Бечу присутан био. Почем се овај изјавио, да има сумње, да ће се закон без одора извести моћи, то буде закључено, да се обранбени закон у поменутом делу области само утолико уведе, колико по околностима могуће буде, међутим да се становништво поучавањем и објаснењем новог закона припреми, како би се тек у току ове године, као прави „ландвер“ организирати могло. Организовање „ландвера“ задржано је дакле за доцније време, да би се за то време по нужди и околностима неке измене на законитом путу предузети могле.

Услед такови интенција влада је и присутном тада у Бечу ф. м. л. Вагнеру објавила, да ће ради особени одношаја дотичне области при увађању новог обранбеног земаљског закона, имати призрења на оружје и одећу, и ради неких измена на дотичном месту предлоге учинити.

На основу предлога поменутог намесника, састављен је један засебан операт, који је био предмет размисљања. Да би се пак савнало, да ће припреме ради увађања „ландвера“ у вишепоменути окрвима Далмације, сасвим у духу наведених интенција без икакве зависности бити, буде одавде на услузи стојећи п. кр. почасни мајор 22 пешачке регименте, Алоје плам. Б. цара, као рођени далматинац, који је како са одношајима своје отачбине, тако и са одношајима граничећи области упознат, разумевајући подпуно обдава земаљска језика, при крају месеца јулија у Далмацију послат, да би при припремама намеснику на руци био, становништво као правдољубив члан асперационе комисије, о новом обр. земаљ. закону поучио и објаснио да би се у једној сазнати могло, какве управе измене при правом организовању „ландвера“ предузети треба.

9. августа п. г. стигне овамо од намесника један извештај без особити примедба, у коме се за целосходно препоручује, да се попис „ландвера“ тек месеца септембра предузме. Услед тога, као што је речено, без икаква разлога мотивирао извештај, буде место 15 августа уписивање на 19. септембар одгођено и утврђено.

Поднобја одређења при предузећу пописа у „ландвер“ буду остављена намесништву у споразумењу са војним командантом у Задру, с том само приметом, да се по свештету пописа у окрвима Которским и Дубровачким, „ландверци“ кућама одуште и под надзорништво мајора Бицаре предаду. После једног месеца стигне, преко намесника у Задру, један извештај од окружног капетана Франца у Котору, у коме исти јавља, да чим је у Бочу прва вест стигла о увађању „ландвера“, одма се опазило неко кретање и узбуђеност међу изабраженим стањима, тако да је општина которска затим један одбор изабрала, који ће „рајхсрату“ објаснити, да је то заблуда, кад се хоће да се и Бокељи војеној служби подерну, и да се у томе правцу, никад извести неће моћи.

Др. Куранда: Ово изјавење министра унутрашњих дела баца сенку на целу радњу у тој ствари на бившег министра зем. обране.

Рекло се, да ће се у припреме узета тамошњи особени одношаји земље и народа, за које је наме-ник далматински министарство извести, мајор је чекао више недеља у Бечу на нове инструкције, и напоследку је одпутовао с простим налогом без икаквог поближе одређења при увађању закона — без модификације. Шта више, у целој ствари у министарском савету није ни спомена било, који би зацело због тог врло значајног питања сазвао био и мишеније своје изрекао. Такође, непоштате ствари, требало би нам зацело бити министар да разјасни. Неудобно је над неприсутним пресуду изгласити, кад смо у стању пре тога саслушати га.

Др. Грохолоски слаже се са предлогом посланика Куранда, да се посланик Љубиша у одбор позове, али ипак није за то, да се и бивши министар земаљске обрне гр. Тафе позове, јер овде имамо посла са владом, а не са појединачностима.

Светец говори у истом смислу и набраја заслуге, које је Љубиша при умирењу Далмације стекао; затим се заузео јавно.

Барон Тинти да се позове гр. Тафе, и ради подређења својој дзорови, позива се на пословни ред. Шиндлер је тога мњења, да се гр. Тафе мора позвати, почем хисторија далматинског устанка не игра само у Далмацији главну улогу, него и у министарском хотељу у Бечу.

Др. Лапена у свај предлог, да се Љубиша у седницу позове тако исто и др. Фигули; јер се та ствар мора добро проматрати, да се неби коме неправда учинила. Последњи говорник жели, да се у тој ствари са особитом напном испитају изјаснења, а наиме заступника гр. Тафе и његове инструкције на данашњег намесника далматинског ф. м. л. Родића. Он мора особито нагласити, да на супрот одговорног министарства, стоји заступничка кућа.

Шиндлер у свај тај предлог, да се налози грофа Тафе на ф. м. л. Родића морају на среду изнети, јер је само на основу исти за љубима министарства углављено такозвано умирење Кривошија, које је повредило законити ауторитет.

Гроф. Шиндлер примећује, да је, као што је он о томе извештен, већ гроф Ауерсперг добио налог, а ф. м. л. Родић упућен је, да се само тога придржава.

Шиндлер: Сваки је умирењем Боке изненађен, можда и министри, јер по моме мњењу цела је ствар ива њихови леђи довршена. Хрватска странка, као да је дарежљиво подпомогнута.

Одбор затим закључи на основу 18 § пословног реда, да се заступници гроф Тафе и Љубиша позову. Љубиша је говорио о ствари на талијанском језику, које ће се на предлог заступника Тинти на немачки пренести и у следећој седници одбору писмено предати.

Др. Рехбауер управу на Љубишу питање, који су узроци по његовом мњењу морали бити, да је устанак у Далмацији бућнуо, и да ли он држи, да је било средстава, који су могли устанак предузети.

Љубиша протестује против подметања, да његова странка није лојална. Закон се могао са свима модификацијама извести у блажијем топу и с мањим призрењем; народ није држао, да се закон у подпуној строгости увести намерава. Четир месеца било је нужно, да се матрикуле прегледа. Велику је заблуду влада учинила, што је све бирократске апарате употребила, чиме се становништво

поплашило. Друга је заблуда била, што се није становништву закон подробно објаснио; осим тога очекивало се решење на поднесу молбеницу цару, услед којег би се одгодило новачење, и докле нас је један брзјав обнадеђивао, већ су гарнизони одправљени били у она места, која су се закону почела опирати. Становништво беше тога уверења, да ће се „ландверци“ одма покупити а не само пописати. Из тога је устанак покренуо, и кад се још при том и ношење оружја забранило, одједанпут је бућнуо устанак. Забрана уношења оружја, сматрала се као забрана ношења оружја; политични узрок не беше никакви. „Оставте нам оружје!“ то је било све.

Др. Лапена слаже се са предлогом барона Тинти, и задржава право, да још једанпут о тој ствари говори.

Затим се закључи прва седница.

Нови Сад 5. фебр. Јуче је била главна годишња скупштина овдашње бацке трговачке и прометне банке, која је и на данас пре подне продужена. Управа је прочитала свој извештај и примљен је са одобрењем, само је било подужег претреса о позицији и трошкови и захтевано је да се толико разложи, што је после главни тајник друштвени и учинио. Би претреса и о неким берзанским ефектима, које је дирекција добивши их као залог задржала и није одмах продала, желећи дочекати згодније време да се прода, као што су исти ефекти доцније дојота у цени и скочили.

Али скупштина већином гласова одлучи, да унапредак дирекција како јој такви ефекти дођу до руке одмах их прода, пошто је по штатутима закраћено свако трговаше са ефектима. По предложеном билансу одобри се подела (дивиденда) са 12 ф. 80 нов. а управу тантијета са 10 проц. Управа је поднела и предлог о неким променама штатута, али је само примљено, да се 3. § штатута тако измени, да одјакмо може фирму подписивати у место главног тајника и други чистик који за њим долази, и који ће морати бити протоколисан. 15. § штатута измењен је тако, да ће се одјакмо одбијати од чистог добитка за оставу не 5 него 10 проц. Управа је и то предложила, да се § 16. тако измени, да она може на се у име банке примати на добит издање јавних зграда, и куповати непокретна добра, ако би то било пробитачно на друштво, и ако би се хтело тиме каквом губитку избећи. Али то није примљено. С тога је управа повукла натраг и свој предлог, да се нове акције издају, пошто јој главница неће бити потребна. Предложено би од управе, да они 20 деоничара, који по § 20. захтевају изванредну скупштину, морају репрезентирати 100 деоничара. На предлог г. адв. Кондороса изрече се у записник поверење управи за ревностно делање, које показује последак чистог добитка. За тим изјави председник да су ова места у частништву друштвеном управљена: надзорник Шкултари је захвалио; садашњи судца Радовановић би изабран за финансијално те његово надзорничко место би управљено, ради чега изабра му надзорништво за заменика Александра Адамовића; у место директора Вишњеве, који допаде стецишта, изабра управа за заменика Клајнчека; Ђ. Недељковић још пре скупштине престао је био учествовати у радњи управе, а сада је на скупштини предао и писмену оставку, те тако и његово место би управљено; директора Николића место би жребањем управљено. У место Илије М. Христића, који је допао стецишта, и адв. Вале, који је жребањем изашао, требаше бирати два цензора. Најпосле требаше бирати и три ревизора. Скупштина потврди Ал. Адамовића за надзорника, а Клајнчека за директора. Избор свију ових свршио се тајним гласањем овако:

За надзорника би изабран Сима Димитријевић, овдашњи трговац, са 223 гласа.

За директоре:

Гавра Барако, овдашњи трговац са 263 гласа.

Стеван Николић, овдашњи трговац са 325 гласа.

За цензоре:

Павле Балла, овдашњи адвокат са 288 гласова.

Марко Поповић, овдашњи економ са 220 гласова.

За рачуноке ревизоре:

Јевта Тошић, овд. трговац са 330 гл.

Мужа, касир код овдашњег паробродског друштва са 290 гласова.

Љуба Стефановић, овдашњи трговац са 266 гласова.

Пошто ово би свршено досадашњи председник Стеван Брановачки изјави, да покрај све своје добре воље не може више остати председником због тога, што је забављен градоначелничким послом, и тако позове скупштину, да бира себи другог председника. Скупштина му једногласно изрече у записник поверење, и у више пута замоли га, да и одјакмо остане председник. Али он поновљено изрече, да се због свога службеног посла даље никако не може примити. И тако се ради избора председника скупштина одложи за сутра.

На сутрашњој скупштини изјави председник, да је избором Барака за директора управљено место надзорника, позове дакле Ба-

рака да изјави, које место задржава, пошто је досада био надзорник. Он изјави, да задржава место директора. Приступи се избору председника и надзорника, и тако већином гласова би изабран за председника: овдашњи варошки судија Ј. Радовановић са 169 гласова, за надзорника Ј. Матић, овдашњи варошки вел. фишкар са 198 гласова.

За одоствовање записника беху изабрани: адв. Вукичић и Никола Стајић. Тиме се заврши скупштина.

Овде нам ваља напоменути, да је расправа текла и записник вођен на српском језику, а што је било потребно казано је и немачки. И овдашња штедионица вазало би на то да се обавре, па да и српским деоничарима, који су само случајно у нејавној мањини, што је потребно каже и на српском језику, што досада није чинио. Видећемо дакле, како ће бити на првој једној главној скупштини што долази. Срби и овде показаше да и у већини умеју пазити на равноправност и пробитачност. Као што се из свега види, резултат радње банкне би за прву годину сјајан, и да не настаде изванредна новчана криза, која задеси све новчане инштитуције, био би заоста и сјајнији, а изглед је да ће за будућу годину поред добре управе бити запало много боље, пошто ће бити мање трошкова и пошто имамо и више искуства. Колико је управе погрешила, што је неким на папире више кредитовала, него што је требало, толико је вештине показала, што је у згодну време знала уклонити штету и осигурати кредит овом млађаном и општекористном заводу. И скупштина је покрај неких прекора, које је изнела на видик, ипак знала се држати достојног такта како ради своје посебно тако и ради обите користи овог завода. Истина се од стране деоничара није прикривала, мане су искрено и без обзира одкриване, али је слога и достојанство одржано. Сада до управе стоји, да умножи свој труд и своју ровност, па да нас до године још бољим резултатом обрадује, пошто и сама има сада више искуства. А уздамо се, да ће то учинити, пошто се то тиче не само оправдања драгоценог поверења, које јој деоничари поклонили, него и њихове користи и овога засада и користи овдашњег нашег народа, којему је у материјалном обзиру овај завод поглавита подпора.

Нови Сад 8. фебр. Угарско министар. вероисповести и јавне наставе издало је из фонда, који је намењен потребама православног цркве за годину 1870, по 250 фор. т. ј. две стотине педесет форинти на издање парохијских кућа у следећим општинама: Дески, Српској Боки, Н. С. Ивану, Фабрици у Темшвару, Оросламошу, Чанаду, Нађали, Тиса С. Миклошу, Елемиру и Варјашу.

— Из Пеште нам јављају да је г. др. М. Полит-Десанчић положио цензуру (адвокатски испит) са особито сјајним успехом.

— У Вуковару изабрат је за посланика на загребачки сабор г. Јован Живковић.

НОВИЈЕ

— 2. фебруара позатварани су опет многи у Паризу, за које је влада дознала да су у завери. Оптужују се због великог државног — Истрага и испит против принца Петра Бонапарте довршени су, ови дана изреће се пресуда.

— Из Мадрида јављају, да је тамо 3. о. м. стигао Херцег Монтенације и дуже времена конферисао са генералом Примом.

— У Лондону 2 о. м. беснила је ужасна бура. Све су свеже поштанске и брвојавне пренете. Аустријска лађа „Јована“ утопила се, али је јудство на њој спасено.

— У Бордо-у наручила је Порта осам оклопница, а Кедиви исплатила је за оклопнице 4 милијона фор.

— По вестима из Петрограда, за кратко време предузеће тамошњи суд процес против револуционарних прокламација. Око 100 личности у оптужи су због великог државног — У Малоруској појављују се неисторано немири, тако да је пре кратког времена у округу Кијевском прави устанак букнуо. Војени заповедници из Чаркова и Кијева брвојавним путем замолише за даље наредбе. Из Кијева су брзо отишла јака војена подкрепљења. Владним листовима препоручено је, да о целој ствари брзо.

— У Букурешту образовано је ново министарство, и то: Александар Голеско председник и министар унутрашњих послова, Каријано правосудја, Јован Кантакузесу финансије, Ману рата, Косадини грађевине и Мареско наставе. Министарство спољних послова још није попуњено.

— Као што бугарски лист „Дунавская вара“ јавља, Порта ће прогласити бугарску цркву савим за независну. То ће бити бити решено по жељи Бугара.

— По „Преси“ Гискра је водио преговоре о поравнању са вођама народног чешке странке. На усмени договор повати су били, преко намењеника чешког Карла Ауерсперга Ригер и Сладковски.

— „Дн. Преса“ јавља, да се у конференцији 4. о. м. обавља финансијска министра о питању војене крајине до блиског опоразумљења дошло. Министар Брестли предлаже повишење квоте заједнички трошкова са 300.000 фор. дочим Лопаји пристаје само на 210.000 форинти.

Срско народно позориште.

У Недељу 8 фебруара први пут: „**Народ и Великани**.“ Драма у 5 радња, од дра. Владана Ђорђевића.

У уторак 10 фебруара: „**Нелесна кула**.“ Хисториска драма у 5 радња, од Галардета, с немачког превео Ђорђе Јеремјић.

Књижевне вести.

Политички речник.

којег је написао Владимир Јовановић изишао је из штампе и већ се почео разашливати свима, који су га наручили.

Прва свеска овог „политичког речника“ дошла је саставке од речи: Ахенски мир — Ацио.

Прва свеска стоји 50. н. а. вр. и моћи ће се добити у свима књижарама.

Нарудбине прима и годишњи одбор омладине.

У Новоме Саду 31. јануара 1870.

А. Хаџић, с. р.

председник год. одб. омлад.

М. Димитријевић, с. р.

тајник год. одб. омлад.

НА ЗНАЊЕ.

Како је овдашња пошта опет почела примати пакете, то се разашливање „омладинског календара“ наставило и досад су разаслани календари свима члановима омладинским, а тако исто почеле су се извршивати и све нарудбине редом.

У Новоме Саду 30. јануара 1870.

А. Хаџић, с. р.

председник год. одб. омлад.

М. Димитријевић, с. р.

тајник год. одб. омлад.

ВЕЧЕРЊУ ЗАБАВУ

У КОРИСТ ПОСТРАДАЛОЈ БРАЋИ

БОКО-КОТОРЦИМА

приредиће

„Српско друштво за радиност“

у недељу 15 фебруара ов. год. у својој дворани.

Одбор се стара, да ова забава буде достojна цели, којој се чист доходак намењује.

На тој ће забави суделовати гђе: Милева Станишића, Јелена Хаџића, и говориће г. А. Сандић.

П. део забаве биће, као и дојако игранка.

Издате беле карте важиће на уласку.

Улазнице могу се добити у благајника друштва. г. Петра Поповића, у трговинама: г. г. Ђуре Поповића и бр. Стевана Ратковића и Петра Матића, који ће и добровољне прилоге примати.

Цене је од особе 50. новч. а сваки добровољни прилог са захвалности ће се у име цели примити.

Почетак је у 7. сати.

У Новом Саду из одборске седнице 9. фебруара 1870.

ОДБОР

„Срп. друштва за радиност“

Трговина и обртност.

(Н. Ч. и Ш.) Смиса 1 фебр. И поред слабе промене околности, цена је шенице опет мало боља била; шеница је купована од чести за шпешулатију, од чести за домаће потребе, само је зоб за Италију купован. Продаје је: 8000 вагона шенице панчевачке 84—86 фун. 4 ф. 40—45 н. Вечеречне: 85—86 фун. 4 ф. 95 н. до 5 ф. Босанске: 83 фун. 3 ф. 28 н. 5500 ваг. кукуруза стара срмска и банатска 86 фун. 2 ф. 50—55 нов. босанска 2 ф. 40 нов. нова 2 ф. 30—32 нов. 14.000 вагона зоби босанске 3 ф. 26—30 нов. срмске и славонске 45—46 фун. по 3 ф. 60—65 нов. по центи. Време ладно, али правези попуштају.

П. М. Нови Бечеј 4. фебруара. Житна радња једнако је нашој пијаци занемарена, поред свега тога што су се путови услед јаких правези савим побољшали били, нисмо ни зато време јачих довоза имали, сад пак од 2—3 дана зима је попустила, и меко време наступило, и тако немамо се јачим довозима хране надати. — Жито се овде без воље кукује, напротив кукуруз се јаче тражи и има на тај артика доста купаца. Цене хране нашој пијаци ове постоје, жито прве врсте 4 ф. 40—50 н. лопше 4 ф. 20—25 н., кукуруз 1 ф. 90 н. на пол. центу 2 ф., зоб и јечма на пијаци фали.

У нашем бачком потијеу такође слабо се храна на пијацу довози, а цене су житу и кукурузу као и код нас исте, јечам се тамо здраво тражи, а се мало довози, и цена му је скочила на 2 ф., у већим партијама одобравају купци за 72 фун. домерено 2 ф. 15—20 н., зоб стоји 1 ф. 30—35 н. наган.

Промет с бачком још једнако је поремећен, јер

лед једнако Тисом иде, с тога и пошта — особито бачка — неуредно долази. — Вода од неколико дана по тало опада и стоји данас 14' 9" над 0. — и желети је било да вода што скорије опадне, јер и тако нам је по ритови доста кизра и штете начинила.

(С. П.) Вел. Кикинда 5. фебр. Овако нам до данас бележе цене:

Жито 88 фун. 4 ф. 50 н. Раж 78 фун. 2 ф. 50 н. Јечам 66 фун. 2 ф. 30б 44 фун. 1 ф. 60 н. Кукуруз 2 ф. Грашак и сочиво 4 ф. 50 н. Пасуљ 4 ф. по вагану. Грис А. и В. 12 ф. Брашно бр. 0. 12 ф. бр. 1. 11 ф. 20 н. бр. 2. 9 ф. 08 н. бр. 3. 7 ф. 60 н. бр. 4. 6 ф. 60 н. бр. 5. 5 ф. 60 н. Мекне 2 ф. 60 н. Славина 36 ф. Масг 31—32 ф. Салун 25 ф. по центи. Хврт буквице 19 ф. Растворина 15 ф. 50 н.

Пешта 5 фебр. На нашој житној пијаци имадосмо данас прилично живу радњу; при почетку нехтедосе воденице по предложеној цени продаваца куповати, али напоследку морадосе попустити; цео обрт износио је до 20.000 мерова, и то са попустином ценом у 5 нов. по целској цени. Кукуруз са стране тражише и питаше за раж, што је причинило, да је утврђена цена остала. Јечма је слабо продато по утврђеној цени. Кукурузу стара цена. 30б на обичне потребе ограничена, при старој цени. При свршетку пијаце ове су цене биле. Шеница потиска: 87 фун. 5 ф. 35 н. 85 фун. 4 ф. 72 и по н., 86 и по фун., 5 ф. 10 н., 87 и четврт фунте 5 ф. 47 и по нов. Банатска: 1000 мер. 86 и три четврти фунте по 5 ф. 12 и по н. Пештанска: 85 фун. средња 4 ф. 47 и по нов. за северни вазак, 86 и четврт фун. 4 ф. 95 нов. ове на три месеца и све на целске цене. Раж: 1000 мерова 78—80 фун. тешка лопшија роба 2 ф. 75 н. и 1000 н. 78—80 фун. по 2 ф. 70 н. за Кечкет, 1300 мер. 79—80 фун. 2 ф. 80 н. на каси, 800 мер. 80—81 фун. 3 ф. 5 нов. на три месеца. 2000 целски центи кукуруза по 2 ф. 60 нов. на каси. 400 мер. зоби 50 фун. тешка по 2 ф. 15 нов. на каси.

Пештанова берза и житара од 4. фебр.

Цене ране.	Обрт.	Тешина.	Цена од ц. цент.
Жито бач. ново	слаб	83	4.10—4.25
" " "	"	84	4.35—4.45
" " "	"	85	4.55—4.65
" " "	"	86	4.75—4.85
" " "	"	87	4.95—5.05
" " "	"	88	5.10—5.20
" потис.	"	83	4.20—4.35
" " "	"	84	4.45—4.55
" " "	"	85	4.65—4.75
" " "	"	86	4.80—4.90
" " "	"	87	5.—5.10
" " "	"	88	5.15—5.20
" бачко	"	83	4.10—4.15
" " "	"	84	4.35—4.45
" " "	"	85	4.55—4.65
" " "	"	86	4.75—4.85
Раж нов.	слаб	78—79	2.80—2.90
Јечам	"	68—70	2.40—2.70
Зоб	"	44—48	2.05—2.15
Кукуруз бач. ст.	миран	—	2.40—2.45
Пасуљ	"	85	—
Проја	јак	80	2.80—2.90

Долж. ауст. мер.

Уг. жељез. вагон а 120 ф.	нов.	роба.
Датско-угр. банка	—	106.—
Уг. опште кредит. банка	—	98.—
Франко-угр. банка	—	87.—
Уг. хипот. банка	—	48.50—48.75
Уг. земљишна кредитна банка	—	90.50—91.—

Телеграм бечке берзе од 7. Фебруара.

5 проц. метал.	—	—	60 60.
5 " " мај.	—	—	—
5 " " нов.	—	—	—
5 " нар. вај.	—	—	70 45
1860 држ. вај.	—	—	96 70.
Лид. нар. банке	—	—	725.—
Кредит. акције	—	—	265 20.
Лондон	—	—	124 10.
Сребро	—	—	121 25
Дукати	—	—	5 82 ⁵ / ₁₀
Уг. Развртетнице	—	—	79 25.
Темшница.	—	—	77.—
Брдајске	—	—	75 50
Хрв. слав.	—	—	83 75.

Цена ране у Новоме Саду од 7. фебр.

Шеница најбоље прсте беч. мер.	4.70
" " " " " " "	4.40
Наполица најбоље " " " "	3.90
" " " " " " "	3.56
Јечам најбоље " " " "	2.—
Зоб " " " "	1.73
Кукуруз " " " "	2.—
" 1 цак 1/2 " " " "	70

Стање воде:

Пешта, 4. фебр.	6' 6"	преко 0.	обл.
Пожун, 3	7' 1"	"	снет
Осеп, 25 јан.	1' 7"	"	обл.
Сегедин, 28	17' 10"	"	сув.
Бездан, 25	7' 3"	"	"

ОГЛАСИ.

Е Д И К Т.

Суд слободне и грађевске вароши Новог Сада овим позива све оне, који мисле и држе, да право наслеђења над непокретностима Јелене Предовић имају да се за 45 дана од дана уврштења са писменим доказима код овог суда пријаве, што ће се по истечењу рока сад већ пријављенима и доказанима наслеђицима Дафини и Катарино Предовић предати.

Суд слободне краљевске вароши Новог Сада, 31. јануара 1870.
Јован Радовановић с. р., Ишре Балла с. р., варошки судија. 46—1-3 бележника.

ОГЛАС.

Од стране суда слободне краљ. вароши Новог Сада овим се до знања ставља, да је на цело покретно и непокретно имање овдашњег трговца Ђ. Ракића услед молбе Полициера и Глика. Годнишња и Коблера из Беча и Симеон Хирш сина из Пеште стечнице отворено. —

Ради пријаве поверитеља одређује се рок на 1. 2. и 3. Маја 1870.

Услед тога позивају се сви они, који из терге громаде што потражишати имају, да своје пријаве изложеног рока суду овом тил јавностије поднесу, што доцлије поднесене уважене бити немогу.

За стечајног заступника се овдашњи одвјетник Павле Балла и за привременог управитеља Сима Марковић поставља.

У Новом Саду 31. јануара 1870.

Ишре Балла с. р., Јован Радовановић с. р., бележника. 45—1-3 варошки судија:

ОГЛАС.

Услед закључка варошког представништва од 24. децембра 2869. бр. 330, 3113 овим се објављује, да ће се на основу варошке привилегије недељни марвени вапери и то свако суботе, издати од 1. фебруара о. г. држати.

За вапериште одређен је простор поред кисачке кације у унутрашњој вароши и уједно се примећује, да се од продаваца никаква варошка таксе неће узимати.

Од магистрата слоб. кр. вароша у Новом Саду 22. јануара 1870.

Стеван Брановачки с. р., градоначелник.

18—3—3

О г л а с.

Општина слоб. кр. вароши Новог Сада намерава подићи нов насип на горњем лиману у дужини од 580 квад. вати и позива овим сваког, који би грађење истог насипа на себе узети хтео да 7. фебр. тек. год. по римском у 9 сахата пре подне у овој варошкој дворани дође, да ће се уштити посао путем јавне лијцитације, оном подузетнику предати, који буде најмању понуду на кубичном вату дао.

Писмени оферти могу се до рока лијцитације код економата варошког предати.

Услови лијцитације, као план и прорачун могу се сваки дан у званичне сахате код вар. мерништа увидити.

Од магистрата слоб. краљ. вароши Новог Сада дана 25 јануара 1870.

Стеван Брановачки с. р., градоначелник.

17—3—3

Поштованој публици

мојим пријатељима

јављам, да данашњим даном у моју шпешерајско-материјалну трговину мога пријатеља г. Јована Бирића за управљајућега руководиоца у посао овај примам, и којег сам оцуномоћно у моје име фирму моју да подписује, и мојим, да чин овај моји пријатељи на знање узведу, и љубав укажу, те оно поверење што одаваху мени, распрострети изволу и на пријатеља мога. Одавајући свима пријатељима мојима топлу захвалност на лепоме поверењу и сачушању дојавишем, умољавам, да и на даље са овим радњу моју удостоје, а како је г. Јован Бирић кроз више година као заступник прих кућа у- и ван земље наше себи темељитог знања у овоме послоу стео, то ћу бити у стању свакоме захтеву, како у јевтиној цени, тако и од прве прсте робом, а из главних извора набављеној — у ценој мери задоста учинити; а исто тако и прекој потреби да се овакова радња у вароши овој што већма развира — одговорити.

Уједињеном моралном сватом хоћемо наручбине у великом и у малом, као и сваку писмену комисију тачно и брзо обављати. У тој лепој нади, да ће поштована публика и пријатељи посло овог, овај својим порукама и посетама што чешће удостојавати, остајем са отменим поштовањем

У Новом Саду 24. јануара 1870.

Љубомир Стефановић, код 3 главе шећера.

33—4—4.

Сву моју родбину и пријатеље обавиљујем, да је мој мили отац парох Делаблатски

ЖИВОИН ИВАЧКОВИЋ

20. јануара о. г. после кратког боловања у 59. години живота у вечност преселио се.

У Шимановца 30 јануара 1870.

44—1—2 Стеван Ж. Ивачковић.

Пресуда једног од први професора ц. кр. клинике у Бечу.

Господ. зубићем лекару др. Ј. Ђ. ПОШУ

у Бечу, варош, Богнерова улица бр. 2.

Ја сам вашу

Анатеринску воду за уста

испитао и за препоручителну пронашао.

Беч.

Проф. Опхолцер,

Ректор магн. проф. ц. кр. клиник у Бечу, кр. сакс. двор. сав. итд.

Може се добити: у Новом Саду у апот. Б. Грозингера; М. Браунера апот. код духа; Д. Момировића; у Тителу: Тиме Ђорђевића; у Београду: Секулића и Д. Милутиновића у апотени; у Панчеву: В. Х. Грава апот.; у Митровици: Ђајбергер апот.; у Руми: код Милутиновића; у Вуковару: Т. Стајића, Крајковића и Ф. Киршау апот.; у Сомбору: Фалнјанес-а нећака, Полића и Р. Хајдахофера; у Осеку: Рибурда апот.; Хирнерова сина; у В. Бечкереку: Д. Дајца синови, Кедеропа апот.; Ј. Бели; у Петровардину; Дедата апот.; у Карловцу: Медеропа апот.; и код Бенића; у Врбнику: А. Сесцати апот.; у Земуну: код Д. Јановића сина. 47—1—1